

prikazujejo nepotvorjeno podobo današnjega stanja slovenskega bibliotekarstva. V tej podobi se kaže enakovredno bibliotekarstvu drugih evropskih držav, saj vneto in prizadevno sledi razvoju svoje stroke in vanjo uvaja sodobne metode dela, ki dvigajo in boljšajo njeno raven.

Ne bi bilo napačno, če bi se ti članki, spopolnjeni in prilagojeni našim razmeram, natisnili tudi v slovenščini v posebni knjigi, ki bi pri naših knjižničarjih utrjevala zavest o pravilno zastavljeni poti, hkrati pa vključevala vanjo kar dovolj bogato knjižničarsko tradicijo.

France Dobrovoljc

Bibliotekarz. Warszawa, 41(1974).

Zaradi precejšnje zamude v izhajanju (ali prihajanju v Ljubljano?) osrednjega glasila poljskih knjižničarjev lahko o letniku 1974 poročamo šele sedaj. Pred nami je dvanaest števil, od tega tri dvojne, s kot vedno zelo bogato in pestro vsebino, iz katere bomo posebej omenili tri skupine člankov, najznačilnejših za ta letnik: pogled v prihodnost poljskega knjižničarstva, vprašanje šolskih in vprašanje občinskih knjižnic.

J. Burakowski piše o knjigi, knjižnici in bralcih v Prognozi razvoja poljske kulture do leta 1990, ki jo je izdelala komisija, sestavljena je več kot sto znanstvenikov, sociologov ter teoretikov in praktikov kulture. Od 49 elaboratov so knjigi in knjižnicam posvečeni trije: J. Andukowicza Družbena razširjenost branja in bralne kulture ter J. Kołodziejske Glavne razvojne težnje sodobnega knjižničarstva v svetu in Sedanje stanje poljskega knjižničarstva. Prognoza predvideva dinamični razvoj kulture v prihodnjih letih; vloga tiskane besede, knjižnic in branja se ne bo zmanjšala, nasprotno,

predvideva se nadaljnji razvoj in povečanje sedanjega obsega. To temelji na naslednjih predpostavkah: 1. branje bo še nadalje eden glavnih virov informacije; 2. šole vseh stopenj so osnovane na besedi, tisku, pisanju in branju; 3. v sedanjem tipu umetniške kulture prevladuje literarna kultura; 4. socialistična kulturna politika teži in bo težila k uporabi tako tradicionalnih kot sodobnih komunikacijskih sredstev, ki bodo služila vsestranskemu razvoju osebnosti posameznika in kulturni aktivizaciji družbe. Prognoza predvideva, da bodo imele zaradi cene in omejenega števila izvodov izdanih knjig knjižnice še nadalje pomembno vlogo pri branju. Ob vsem pomenu, ki ga poljski knjižničarji tej prognozi pripisujejo, pa imajo nekatere pomisleke: premalo je v njej govora o konkretnih ekonomskih in organizacijskih ukrepih; tudi se v njej veliko več govori o drugih sredstvih množičnega obveščanja kot o knjigi.

Tudi S. Jeżyński v uvodniku Pred dnevi prosvete, kulture in tiska optimistično ugotavlja, da danes bere knjige neprimerno več ljudi kot nekdanj in da bo knjiga tudi v bodoče osnova izobraževanja. Knjiga ima pred drugimi sredstvi množičnega obveščanja to prednost, da utrjuje rezultate učenja, omogoča stalnost procesa učenja in ga podaljšuje prek dobe rednega šolanja; razširja obseg pridobljenega znanja in daje možnost za samostojno interpretacijo; branje vzbuja zanimanja, širi poglede in usmerja zmožnosti; prav tako je branje osnova za poskuse samostojnega razreševanja problemov, začenši od srednje šole; branje je, nazadnje, v visokih šolah nujni pogoj za študij. J. Wojciechowski piše o Programu razvoja branja in knjižnične dejavnosti v krakovskem vojvodstvu do

l. 1990. Meni, da je dinamika količinskega porasta branja popustila in da je nastopil čas za izboljševanje kakovosti knjižničnih uslug. Pri tem upošteva dve temeljni predpostavki: 1. knjižnice bodo še nadalje, opirajoč se na neleposlovne fonde, poleg šol in univerz glavna središča širjenja znanja in 2. leposlovni fond ljudskih knjižnic bo še nadalje sestavljal 60 do 70 % celotnega fonda, spremenila pa se bo vloga leposlovja. Medtem ko je tradicionalno leposlovje služilo predvsem zabavi, pomenijo sodobne oblike leposlovja predvsem intelektualno provokacijo in pobudo za lastno razmišljanje.

Med članki o šolskih knjižnicah vzbuja pozornost prispevek M. Kowalczyka in J. Mazurske Ura poljščine v šolski knjižnici. Avtorja ugotavljata, da šolska knjižnica ni samo kraj, kjer si učenci izposojajo knjige, ampak »humanistična delavnica«. Podajata zgled šolske ure, ki jo je pripravil učitelj — polonist s sodelovanjem šolskega knjižničarja in v kateri so učenci, razdeljeni v skupine, samostojno obdelali posamezne teme iz poljske književnosti; ob tem so se seznanili z uporabo knjižničnih katalogov in z osnovami delovanja knjižnice. Seveda pa zahteva tak način pouka zelo dobro urejeno knjižnico s podrobno izdelanimi stvarnimi katalogi. Prispevek Ł. Blońskiej Oblikovanje uporabnika informacije v osnovnošolski knjižnici je povzetek diplomske naloge, izdelane v Inštitutu za bibliotekarstvo in informacijo na varšavski univerzi. Avtorica ugotavlja, da je ena pomembnih nalog nove šole oblikovanje uporabnika informacije. To je naloga šolskega knjižničarja skupaj s profesorjem — polonistom. Od 6. razreda osnovne šole dalje je treba učiti učence uporabljati leksikone in enciklopedije, pa tudi nekatere bibliografske časopise (Nove knjige in Knjiga v šoli). O knjižnično-informacijskem us-

posabljanju učencev srednjih šol v Szczecinu in okolici poročajo D. Gwiazdowska, T. Jasińska in St. Siadkowski. Pogoj zanj je dobro opremljena šolska knjižnica, ki mora imeti, vsaj za zgled, vse vrste knjižničnega gradiva, pa tudi posebej usposobljeni srednješolski učitelji; najboljša oblika pripravljanja le-teh je enosestrski dodatni bibliotekarsko-bibliografski študij z zaključnim izpitom.

Stanje na področju šolskega knjižničarstva na Poljskem z ozirom na Odlok o sistemu ljudske vzgoje, ki ga je sprejel sejm leta 1973, povzema A. Niemczykowa v članku Najnujnejše zadeve šolskih knjižnic. V tem odloku so knjižnice sicer samo na dveh mestih mimogrede omenjene, kar vzbuja začudenje in negodovanje poljskih knjižničarjev, zato pa skušajo ti nebriznost ali nerazgledanost zakonodajalca nadomestiti z lastno domiselnostjo in aktivnostjo.

Problem, ki je v letu 1974 najbolj zaposloval poljske knjižničarje, je vprašanje občinskih knjižnic. Št. 7/8 je v celoti posvečena Vsepoljski znanstveni konferenci Združenja poljskih knjižničarjev o temi Perspektive razvoja knjižnic na vasi. Vsebuje tri referate: J. Maj, Teoretične osnove optimalizacije prostorske strukture knjižnične mreže v občini; J. Burakowski, Poskus realizacije občinskega modela vaše knjižnice v olštinskem vojvodstvu in S. Jarzebowska, Funkcije okrajne knjižnice glede na mrežo ljudskih knjižnic. Objavljeni so tudi diskusija in sklepi. V zvezi z reorganizacijo javne uprave na Poljskem, kjer bo občina dobila večje pristojnosti, si tudi knjižničarji prizadevajo za uvedbo t.i. občinskih knjižnic. Te bi poleg neposredne oskrbe prebivalstva na področju s premerom 3000 m tudi koordinirale delo celotne občinske knjižnične mreže; imeti bi morale vsaj enega polno

zaposlenega knjižničarja in čitalnico. Poleg občinske knjižnice so v občini predvideni še naslednji tipi: popolna podružnica občinske knjižnice, ki je enaka občinski knjižnici, le da nima osrednje vloge; nepopolna podružnica, ki ima samo nepolno zaposlenega knjižničarja, opravlja predvsem vlogo izposojevalnice knjig in oskrbuje teren s premerom 2000 m; stalna knjižnična točka, tj. izposojevalnica knjig, pridružena raznim kulturnim ustanovam; upravlja jo honorarni sodelavec z najmanj osnovnošolsko izobrazbo. Najnižje organizirana oblika je hišna knjižnična točka, to je določen knjižni fond, ki ga ima aktivni bralec, po možnosti družbeni aktivist, izposojenega pri sebi doma in ga potem dalje izposoja sosedom. Ta točka oskrbuje teren s premerom 1000 m; imajo jo za prehodno in začasno obliko.

Poljske občine so manjše kot naše in tudi njihove občinske knjižnice ne bi imele iste vloge kot naše občinske matične knjižnice; organizacijska, inšpekcijska in instruktorska služba pripada tam okrajnim knjižnicam. Iz gradiva o konferenci je razvidno, da so težave pri uveljavitvi tega sistema predvsem prostorske in kadrovske; glavni pogoj za uspeh je pridobitev dovolj velikih lokalov za knjižnice, nastavitve kvalificiranih knjižničarjev in pridobitev sredstev za honorarne sodelavce. Sistem pa je tudi še na stopnji diskusije in še ni zakonsko določen.

M. K.

Biblos. Österreichische Zeitschrift für Buch- und Bibliothekswesen, Dokumentation, Bibliographie und Bibliophile. Wien, 24(1975) 1-4.

Letošnji letnik Biblosa je za slovensko knjižničarstvo izredno zanimiv. V tretji in četrti številki je

namreč objavljen obširen pregled razvoja in sedanjega stanja knjižničarstva v Sloveniji, s čimer revija nadaljuje s sistematičnim seznanjanjem bralcev s knjižničarstvom raznih dežel. V uvodu uredništva lahko preberemo tudi, da objava prispevkov presega zgolj strokovno informacijo. Članke so prispevali naši avtorji: Branko Berčič, Jaro Dolar, Janez Logar, Miloš Rybář, Branko Reisp, Mara Šlajpah, Bruno Hartman, Primož Ramovš, Marijan Smolik in Ančka Korže-Stajnar.

Sodelavci univerzitetne knjižnice v Gradcu so maja 1974 bili na študijskem potovanju v Regensburgu in o tem poroča Manfred Lube v članku o knjižničnem sistemu univerze v Regensburgu. Avtor je z velikim poznavanjem strokovnih problemov obdelal organizacijo tega velikega knjižničnega sistema in pri tem ugotovil, kaj bi bilo sprejemljivo za knjižnice v Avstriji. Najzanimivejši so deli poročila, kjer piše o obdelavi gradiva z računalnikom, o kooperacijski nabavi z Univerzitetno knjižnico v Augsburgu, o katalogih in avtomatskem indeksiranju. Preseneča podatek, da v skladiščih osrednje knjižnice nimajo kompaktnih polic, pač pa je gradivo urejeno po strokah, za bralce pa so v skladiščih uredili študijske prostore (carrels). Knjižnica si prizadeva, da bi ustregla željam bralcev, pohvali se lahko tudi z visoko izposojno, zelo veliko knjig pa je izposojenih le za krajši čas — za 48 ur ali pa ob koncu tedna.

V članku Knjižnična reforma v Avstriji Josef Zessner podrobno poroča o akciji za modernizacijo znanstvenih knjižnic. Začela se je leta 1971 s podporo na novo ustanovljenega ministrstva za znanost in raziskovanje. O delnih raziskavah tega projekta je bilo v Biblosu že prej objavljenih več poročil, tokrat pa so sistematično prikazani smotri in organizacijski ukrepi za